אמר ר' אסי אין נזקקין לאלהי ישראל. הייתי סבור לומר דאע"ג דאסיקנא לקמן (דף כח.) דב"ש וב"ה פליגי אם יש שאלה בשבועה או לא וקיימא לן כב"ה דאמרי יש שאלה ר' אסי ה"ק נהי דיש שאלה מיהו לכתחלה אין נזקקין אלא בקונס אשתי נהנית משום שלוש לא עברינן ירדנא. עדיין לא עברנו את הירדן כשאירע אותו מעשה ולא הוינן בתחום א"י: **לגובה אפו.** שיש לו חרון: **אין אלהיה לו מזומזיו.** במשכנותיו אין שכינה משוכה כנגדו: **יפרוש אולת.** שמשתטה: **רב פשע.** שפשעו מרובים: **מפני שערבה של ארץ ישראל הוא.** שכתוב בו ערב חלק של כל שבט ושבט ולא סגיא בלאו הכי. ולפי שבעטו וחטאו נוסף להם רוב חכמה שאר הספרים להטעיתן יותר: **אין נזקקין.** להתיר לו נדרו לפי שנדר חמור הוא: **חוץ מקונס אשתי נהנית לי.** שאפילו נדר באלהי ישראל שאין אשתי נהנית לי מזקקין להתיר לו לפי שאמרה תורה שמי שנכתב בקדושה יימחה על המיס בידיה לעשות שלוש בין איש לאשתו לא כ"ש האי (ב) נדר לי נדר באלהי ישראל שהוא לשון נדר: **לא מרי כולא.** שהוא נשבע באדון העולם לא אוכל. א"ל רב יוסף לא מרי כולא לא טעימת ליה הכי קאמרת רב יוסף לא מרי כולא קאמרת בודאי לא טעימת ליה שאסור להתיר לך להיינו כמי שנשבע באלהי ישראל:

חסר הנה והעתקתיו מפירוש רבינו גרשום

הניחא לרב נחמן. לפי שהיה מסרב בו רב יוסף נדר הכי אלא רב יוסף אמאי קאמר נמי לא מרי כולא: **[ה"ק לא מרי כולא קאמרינן].** בתמיה קא"ל רב יוסף כדאמרן: **איקפד רב נחמן.** שלא היה יכול לומר לו דבר שהוא פתח לחרטה: **אמר ליה זיל לקילעך.** לביתך הוא"ל ואיני יודע לפתוח לך: **כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם.** שיהא דבר מקובל נמי בעיני הבריות הוי תפארת לעושיה והוא"ל דאיקפד רב נחמן שאין מתקבל עליו שנדרו חמור כ"כ שאינו יכול למצוא לו פתח אדעתא דהכי והכי לא נדרי: והוו אדעתא דהכי אין כמה זימנין אדעתא דהכי אין כמה זימנין א"ל זיל לקילעך נפק רב נחמן א"ל זיל לקילעך נפק רב נחמן א"ל זיל לקילעך נפק רב נחמן

ואילו היה מתחרט על עיקר הנדר יאבד שכר תעניותיו שהתענה אם היה תוהה על הראשונות לפיכך לא היה מתחרט: ה) זיל נקינעך. לכניסת ביתך וכדאמרינן[1] אקילעא דבי ריש גלותא: **פתח פיתחא לנפשיה.** לא שיתיר רב סחורה לעצמו להא קי"ל [חגיגה י.] לא יחל דברו[2] הוא אינו מיחל אלא שמצא פתח שהיה יכול להיות ניתר בו: **לא שהיא תפארת נעוריה.** שהיא מגדל עצמה משובחת עד שהיא תפארת לאדם העושה אותה ותפארת לו מן האדם שהכל מקלסין אותו בה. והא דתנא רב נחמן כלומר לא נדרתי על דעת שיכעוס רב נחמן שלא תהא דרך ישראל שאכעיס אותו וכי האי גוונא לא מיקרי נולד דשכיח דלירתא גברא רבה כרב נחמן על מי שנדר נדר חזק כל כך אדעתא דכל הני מילי ו): **על דעתא דמצטערי רבנן.** והאי לאו נולד הוא דשכיח: **ומי שרי הכי.** כלומר מי שרי לפתוח פתח שהנדר מוכיח הפך מאותו פתח שהרי כל עיקר הנדר לא היה אלא שאם תעבור על דעתו תאסר בהנאתו: **אין והתניא מעשה באחד.** אלמא אפילו כי האי גוונא פתחינן. וא"ת ומאי מתמהינן מעיקרא ומי שרי הכי ומה בין זו לנדרי זרוזין דמתני' אדרבה היה לו לומר שהנדר מותר מאליו כהנך דמתניתין י"ל דלא דמי דנדרי זרוזין דמתני' אין פיו ולבו שוין של מוכר ולא של לוקח שוין שלעולם לא היה דעתו של מוכר שלא יפחות מן הסלע ולא דעתו של לוקח שלא יוסיף על שקל ומש"ה שרו אבל זה דעתו היה להדירה אם תעבור על תנאו ודעתו וכי האי גוונא לאו נדרי זרוזין מיקרו אלא דאיכא פתח שאילו היה יודע שתעבור על דעתו לא היה מדירה ובמתניתין נמי הא כתיבנא לעיל (כא. ד"ה גרסינן) שאם היו מוכר ולוקח מעמידין דבריהם חייל נדרייהו וכדמוכח בירושל' אלא דאפשר שאף במעמידין פותחין פתח לומר אילו היית יודע שהלוקח לא יתן בו סלע כלום היית נודר אם אמר לאו מתירין אותו וכדפתחינן הכא. וא"ת ומאי שנא מהרוצה שיאכל חבירו אצלו ומדירו דא"ר אליעזר בן יעקב[3] דנדרי זרוזין הוו והא התם פיו ולבו שוין שרוצה שיאכל עמו חברו ואפי' הכי אמרינן דנדרי זרוזין הוו ושרו ממילא י"ל דלא דמי דאילו התם הענין מוכיח מתוכו שאינו אלא זרוז שאין באכילת חברו אצלו קפידא כל כך שנשגיל זה ידירנו מנכסיו בדוקא אבל בהאי עובדא דדביתהו דאביי דאיכא קפידא טפי לאביי כי מנסבא לה דביתהו לקריבה ולאי איכא למימר דבדוקא הדירה ולאו לזרוז בעלמא ומש"ה פשיטא לן דנדרי פתח ואין הנדר בטל מאליו אדרבה מתמהינן היכי שריין ליה בהאי פתחא: **והיתר נדרים** ביחיד מומחה או בשלשה הדיוטות במקום שאין מומחה וכדאמרינן בהדיא בנכורות בפרק כל פסולי המוקדשין (דף לו:) אמר רבי חייא בר אבין אמר רב עמרם שלשה מתירין את הנכסי במקום שאין מומחה שלשה מתירין את הנדר במקום שאין חכם ואמרינן התם שלשה מתירין את הנדר במקום שאין חכם לאפוקי מדרבי יהודה דאמר היתר נדרים בשלשה והוא שיהא אחד מהם חכם במקום שאין חכם חכם כגון מאן אמר רב נחמן כגון אנא פירוש האי אחד מהן חכם דבעי ר' יהודה כלומר שיהא אחד משלשתן חכם כגון מאן ליהוי אמר רב נחמן כגון אנא כלומר דבעי רבי יהודה שיהא אחד מהם גמיר וסביר כגון אנא דגמירנא וסבירנא ואמרינן תו התם ר' יהודה אומר אחד מהן חכם מכלל דהנך כל דהו אמר רבינא דמסברי להו וסברי כלומר חד מינייהו בעינן שיהא גמיר וסביר אבל תרי אע"ג דלא גמירי כיון דכי מסברי להו סברי ומשמע ודאי דחכם דשרי יחידי לר' יהודה דוקא בסמוך דאי בגמיר וסביר בלחוד כרב נחמן סגי א"כ היכי בעי בתלתא שיהא חד מינייהו גמיר וסביר והא מאן דגמיר וסביר בלחודיה שרי נדרא ומה לו להצטרף עם השנים ומאי קאמר אחד מהן חכם במקום שאין חכם דאי בגמיר וסביר סגי בכל מקום שהוא הרי יש בו חכם אלא ודאי ה"ק אחד מהן חכם דהיינו גמיר וסביר במקום שאין חכם דהיינו סמוך דכי איתיה לסמוך לחודיה שרי נדרא. וכיון דלר' יהודה בעי' סמוך ביחידי לרבנן נמי דמדרבי יהודה נשמע לרבנן דבהאי לא פליגי והכי נמי משמע לן בסוף פ' נערה המאורסה (לקמן עח:) דאמרינן מועדי ה' צריכין מומחה פרשת נדרים אין צריך מומחה אלא אפי' ב"ד הדיוטות והא פרשת נדרים דאשי המטות כתיב[4] אמר רב חסדא ואיתימא ר' יוחנן ביחיד מומחה ומשמע ביחיד מומחה דהפרת נדרים דומיא דמומחין דמועדי ה' מה התם בעינ' סמוך ה"נ בעינ' סמוך אבל הרמב"ן ז"ל כתב בפ' ו' מהל' שבועות (הל' ה) דחכם מובהק מתיר את הנדרים דלא בעינ' סמוך משמע דמפרש הרב ז"ל דהא דאמרי' התם במקום שאין חכם לאו מיומא דמלתא דר' יהודה היא אלא אדרבנן קאי דאמרי שלשה מתירין את הנדר במקום שאין חכם דאלמא חכם לחודיה מתיר ומהדרינן כעין אמר מר במקום שאין חכם חכם כגון מאן כלומר כגון מאן מתיר ביחידי ואמר רב נחמן כגון אנא כלומר דגמיר וסביר אלמא כל היכא דגמיר וסביר איהו לחודיה שרי נדרא ואע"פ שאינו סמוך וכבר כתבתי זה בפ"ק (דף ח: ד"ה ושמתא) ועוד אכתוב בזה בפרק נערה [לקמן עח:] בס"ד. ושלשה הדיוטות דשרו נדרא כד מסברי להו וסברי סגי דקיי"ל כרבנן דלא בעו שיהא אחד מהן חכם ומיהו בעינן דכי מסברי להו לסברו דג' לרבנן כשנים לרבי יהודה. ומסתברא דהא דאמרינן שלשה מתירין את הנדר במקום שאין חכם דמשמע הא במקום שיש חכם אין מתירין משום כבודו של חכם הוא דאיתמר ולכתחלה הוא דלא אבל בדיעבד אשתרי ליה נדרא: פסקא **אף הרוצה להדיר את חבירו.** שאוסר כל נכסיו על חבירו אם אינו אוכל עמו יאמר כל נדר שאני עתיד לידור. מפרש בגמרא: **גמ' כיון דאמר כל נדר וכו' לא שמע ליה ולא אתי לגביה למיכל בהדיה.** לפי שכבר יודע הממונן שאין נדר חל עליו שכבר בטלו הממונן. ובדין הוא דהוה מצי לשנויי דאמר מדיר בחשאי כדי שלא ישמע המודר אלא דאכתי לא אתיא ליה מתניתין שפיר דכיון דקתני אף הרוצה משמע דהא נמי משום נדרי זרוזין מותר ולאו משום תנאי שהתנה וא"כ מאי אף ועוד דאי בכי האי גוונא עסקינן היכי תני ובלבד שיהא זכור [בשעת נדרו] פשיטא שהוא זכור שהרי בשעת הנדר הוא מתנה:

הכי

והוו מצטערי רבנן משימשא לטולא ומטולא לשימשא ו) (ל"א אדעתא דהכי אין כמה זימנין והוו מצטערי רבנן משימשא לטולא ומטולא לשימשא) אמר ליה בטנית בריה דאבא שאול בן בטנית מי נדרת אדעתא דמצערי רבנן מטולא לשימשא ומשימשא לטולא אמר לא ושריוה ר' ישמעאל בר ר' יוסי הוה ליה נדרא למישרא אתא לקמייהו דרבנן אמרו ליה נדרת אדעתא דהכי אמר להו אין נדרתא אדעתא דהכי אמר להו אין כמה זימנין כיון דחזא ההוא קצרא דמצטערי רבנן מחייה באוכלא דקצרי אמר אדעתא דמחי לי קצרא לא נדרי ז) ושריה לנפשיה א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא האי נולד הוא דלא מסיק אדעתיה דמחי ליה קצרא ותנינא ז) א"אין פותחין לו בנולד א"ל ב"האי לאו נולד הוא דשכיחי אפיקורי דמצערי רבנן ד) דביתהו דאביי הוה לה ההיא ברתא הוא אמר לקריבאי היא אמרה לקריבה אמר לה תיתסרא הנאתי עלך אי עברת אדעתאי ומינסבת לה לקריבך אזלת ועברת על דעתיה ואינסבא לקריבה אתא לקמיה דרב יוסף אמר ליה אילו הוה ידעת דעברת על דעתך ומנסבא לה לקריבה מי אדרתה אמר לא ושרייה רב יוסף ומי שרי כי האי גוונא ג"אין והתניא מעשה באדם אחד שהדיר את אשתו מלעלות לרגל ועברה על דעתו ועלתה לרגל ובא לפני רבי יוסי אמר לו ואילו היית יודע שעוברת על דעתך ועולה לרגל כלום הדרתה אמר לו לא והתירו רבי יוסי: **מתני'** ר"א בן יעקב אומר אף הרוצה להדיר את חבירו שיאכל אצלו יאמר ה) לו כל נדר שאני עתיד לידור הוא בטל ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר: **גמ'** וכיון דאמר כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל לא שמע ליה ולא אתי בהדיה

חסורי

אגלא

מסורת הש"ס

ו) [כל זה ליתא בהרא"ש בפסקיו פ"ט סי' ו] אין כאן מקומו וא"ל לקמן קודם כיון דחזא הכהא קצרא ל"ל והוו מצטערי רבנן וכו', ז) [ע' תוס' ב"ב עד. ד"ה ועכשיו], ג) לקמן סד., ד) ברכות ט. קדושין מה:, ה) [שיך עוד לדף כב:], ו) [מו"ק כד:], ז) [במדבר ל], ח) [ע"כ שיך לדף כב:], ט) [לשון במשנה], י) [במדבר ל],

הגהות הב"ח

(א) במשנה יאמר כל נדר כל"ל ותיבה לו נמחק:

מוסף רש"י

אין פותחין לו בנולד. בדבר שלא היה בעולם בשעת נדרו עדיין ועתידין לבוא לעולם לאחר שנדר (לקמן סד.).

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פ"ו מהל' שבועות הלכה יב סמג לאוין רמא טוש"ע י"ד סימן רכח סעיף יב:

ב עיי' מיי' שם בהשגות ובכ"מ:

יג ג טוש"ע שם סעיף ז:

יד ד מיי' פ"ג מהלכות נדרים הג"ד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן ריא סעיף ג:

פירוש הרא"ש

קצרא. מכסם בגדיס ומקלגן כדאמרי' בהגוזל בתרא [ב"ק קיט:] קצרא שמיה וקצרא שקיל ליה: **אין פותחין בנולד.** דמאחר שאינו מצוי דלא מסיק אדעתיה שיאכל דבר זה לא הוה מרטה לעקור הנדר מעיקרו: **שכיחי אפיקורי דמצערי רבנן.** מעצרי ת"ח אחרים כי האי עובדא: **ומי שרי.** הדיין לעשות פתח מגוף הנדר ולא לפתוח ממקום אחר: **ועלתה לרגל.** שהיו מתקבצים לשמוע הדרשה ולפי הנשים היו נוהגות מצוה לבוא שמה ולראות בכבודה של תורה: **מתני' רבי אליעזר בן יעקב אומר אף הרוצה להדיר את חבירו.** בב'. בגמ' מפרש לה: **לא שמע ליה ולא אתא בהדיה.** כיון שיודע שבטל נדרו:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הכי קתני הרוצה שיאכל תבירו אצלו כו' נדרי זרוזין הן. ואפי' אינו אוכל עמו לא חייל נדרא שלא נתכוון אלא לזרוז והיינו דקתני אף: **והרוצה שלא יתקיימו נדריו וכו'.** כלומר השתא תני דינא אחרינא דהרוצה שלא יתקיימו נדריו יעמוד בראש השנה ויאמר וכו': **אי זכור בשעת הנדר עקריה לתנאיה וקיימיה לנדריה.** שאם לא כן למה הוא נודר עכשיו. ולא דמי למאי דאמרי' לעילה לא שמע ליה ולא אתי בהדיה דאלמא אין תנאו בטל שכשהוא נודר על דעת ראשונה הוא עושה להתם היינו טעמא לפי שאמר התנאי בשעת הנדר וכיון שהוא אומר בפי' שעל דעת תנאו הוא נודר א"א לומר דעקריה לתנאיה אבל כאן שהתנאי והנדר אינן בא"ן כאחת [לא] שייך למימר עקריה ועוד דשלמא לעיל איכא למימר שאע"פ שהוא יודע שאין בנדרו ממש הוא נודר לזרז את חבירו אבל כאן שהם נדרי עצמו אי לאו דעקריה לתנאיה למה הוא נדר וזה ברור. ושלא כדברי הרשב"א ז"ל שכתב דהא דאמרי' עקריה לתנאיה וקיימיה לנדרי' דוקא בעת אחרת ומש"ה חשש בעלמא הוא דחיישינן ליה שמא בטלו לתנאו והזקיקו לומר כן משום דקשיא ליה הייא דאמרי' לעיל בסמוך לא שמע ליה וכו' ואין צורך לכך וכמו שכתבנו. ומתרצינן אמר אביי תני

חסורי מיחסרא והכי קתני הרוצה שיאכל אצלו חבירו ומסרב בו ומדירו נדרי זרוזין הוא והרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה יעמוד בראש השנה ויאמר כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר אי זכור עקריה לתנאיה וקיים ליה לנדריה אמר אביי תני ובלבד שלא יהא זכור בשעת הנדר רבא אמר לעולם כראמרינן מעיקרא הכא במאי עסקינן כגון שהתנה בראש השנה ולא ידע במה התנה והשתא קא נדר אי זכור בשעת הנדר ואמר על דעת הראשונה אני נודר נדריה ליה ביה ממשא לא אמר על דעת הראשונה אני נודר עקריה לתנאיה וקיים לנדריה רב הונא בר חיננא סבר למידרשיה בפירקא אמר ליה רבא תנא קא מסתים לה סתומי כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים ואת דרשת ליה בפירקא [8]איבעיא להו פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר בן יעקב או לא ואת"ל פליגי הלכתא כותיה או לא ת"ש דתנן האומר לחבירו קונם

ובלבד שלא יהא זכור בשעת הנדר ומש"ה בטל שכבר התנה שאם ישכח וידור יבטל מנאי זה את נדרו: **רבא אמר כגון שהתנה בראש השנה ולא ידע ממה התנה.** רבא לא אתי לאפלוגי עליה דאביי דמודה הוא דכל שאינו זוכר תנאו הנדר בטל אלא דלא ניחא ליה לשנויי לישנא דמתניתין ומש"ה קאמר לעולם שיהיה זכור קתני והכי קתני הרוצה לבטל נדרו יעמוד בר"ה ויאמר וכו'. ובכי האי גוונא איכא תרי דיני דאי אינו זכור תנאו כלל בשעת נדרו הרי הנדר בטל אבל אם הוא זוכר קנת תנאו אבל לא לגמרי כגון שהתנה בר"ה ולא ידע ממה התנה כלומר שהתנה על דבר מיוחד ואינו זוכר אם על פת או על יין וכיוצא בהן אבל זוכר הוא שהתנה בכי האי גוונא אי אמר על דעת ראשונה אני עושה כלומר שאם מתחלה התניתי על נדר זה שיבטל גם עכשיו אני רוצה שיהא בטל וזכר אחר כך שעל דבר זה שנדר עכשיו התנה בתחלה לבטל נדריה לא אית ביה ממשא לא אמר על דעת ראשונה אני בטליה לתנאיה וקיימיה לנדריה דכיון דהיה זכור בשעת הנדר שהתנה ולא ידע ממה התנה אם דעתו היה שיתקיים תנאו לא היה לו לידור סתם כי היכי דלא לעקריה ומתניתין דקתני ובלבד שיהא זכור הכי קתני ובלבד שיהא זכור בפיו בשעת הנדר: **ולענין הלכה קיי"ל כרבא.** הלכך נקטינן דכל שהתנה מתחלה כל נדר וכו' ובשעת נדרו שכח תנאו נדרו בטל אבל התנה על דבר מיוחד ובשעת נדרו זוכר שהתנה אבל אינו יודע על מה התנה כל שלא אמר על דעת ראשונה אני עושה אע"פ שנזכר אח"כ שעל אותו דבר שנדר עכשיו התנה מתחלה לבטלו עקריה לתנאיה וקיימיה לנדריה שכיון שהיה זכור קנת היה לו להתנות ולומר שעל דעת ראשונה הוא עושה וכן פסק הר"ס בסוז"ל בפ' שני מהל' נדרים (הל' ה). ונראה שמה שאומרים קנת קהלות ביה"כ כל נדרי ואסרי וכו' לדבר זה הם מתכוונים לבטל נדרים שידרו לאחר מכן אלא שלאומה משום שנראה מלאומה שהם מתירין נדרים שעברו וזה אין לו ענין אלא לנדרים הבאים לאחר מכן אלא שרבינו יעקב ז"ל היה מתקן הלשון כדי שיהא משמעותו להבא לומר כל נדרי ואסרי ואסרי די אסרנא ודי חרמנא כולו קמוץ כדי שיהא נראה להבא ואין ראוי לומר כן כדי שלא יקלו ראשם בנדרים דהא תנא מסתם לה סתומי. וכתב הרמב"ם ז"ל בפ' הנזכר [ה"ו] שיש מן הגאונים שאומרים שאין מנאי קודם מבטל מה שאסר עצמו לאחר מכן אלא בנדרים אבל לא בשבועות ויש מהם מי שאומר שהשבועות והנדרים שוין הם לדין זה. ומיהו אמרו בתוספות דווקא בשבועות ונדרים שנשבע ונדר לעצמו אבל מי שהשביעו חברו או שהדירו אין ביטול זה מועיל לו כלום שעל דעת חברו הוא נשבע ונודר וכמו שמבטל תנאו לגמרי דמי להא דאסקינן דלא משתבע אדעתא דנפשיה אלא על דעת משביעו וכדאמרינן בשמעתא דנדרי הבאי [לקמן כה.]: **איבעיא להו פליגי רבנן עליה דר' אליעזר בן יעקב או לא פליגי.** דאיכא לספוקי בהכי משום דדלמא עד כאן לא קאמרי רבנן בנדרי זרוזין הוו אלא במוכר ולוקח שאין פיהם ולבם שוים אלא מתחלה היו רוצים בשלשה דינרין אבל למדיר חבירו שיאכל אצלו איכא למימר שבדווקא הוא מדירו:

קונם

דבריו סותרין זה את זה אם זה אם הוא הוא רוצה לקיים תנאו אמה הוא נודר הלכך אבל שכח לא ואין סברא לומר דרבא הוא עיקר ומה שאומר על דעת הראשונה אני עושה דבריו בטלין אבל כשהוא זוכר מקצת אאשר שהוא נודר על דעת ראשונה שמא ימצא שלא התנה על נדר זה ומתני' לרבא הכי מיפרשא הרוצה שלא יתקיימו נדריו של כל השנה עומד בר"ה ואמר כל נדרים שאדור בשנה זו יהיו בטלים בין שישכח התנאי לגמרי בין שישכח מקצתו ובלבד שיהיה לו זוכר לתנאו בשעת הראשונה: **סבר למידרשה בפירקא.** הא דאמרי היכא דשכח כל תנאו אבל אני לפרש דהך דרכא בעי למדרש דאתא לא שייך למימר תנא קא מסתים סתומי דרבא אינו צריך להגיה המשנה ועוד דלא שייך למימר בהך דרבא שלא ינהגו קלות ראש בנדרים דמילתא דרבא לא שכיח שיהיה דבר זכור מקצת ומקצת מקצת ועוד הא קאמר בהדיא בשעת נדרו על דעת ראשונה הוא עושה ולא אתי לזלזולי בנדרים אחרים: **תנא קא מסתים לה סתומי.** דקתני ובלבד שיהא זכור דצריך להגיה ובלבד שלא יהא זכור אבל הא לא הוי מסתם סתומי מה שדבא דרוקא שלא יתקיימו נדריו דכיון דאי אפשר לפרש המשנה אם לא שתגיהנה כך הכי היא כמפורשת: **פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר בן יעקב.** דדווקא במקח וממכר נדרי זרוזין: **הלכתא כותיה** [8]**או לית הלכתא כוותיה.** תע"ג דאמרינן בפרק הנא על יצמתו (יבמות ס.) דמשנת רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי אבל דלמא הכא מסתבר טעמייהו דרבנן:

[אלא] חסורי מחסרא. מתני' והכי קתני הרוצה שיאכל כו': **ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר.** התנאי שהתנה בר"ה: **אי זכור.** ואעפ"כ נדר אם כן עקריה לתנאיה: **אלא אני ובלבד שלא יהא זכור.** התנאי: **נעולם דלאמרינן מעיקרא.** ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר: **והכא במאי עסקי' כגון שהתנה בראש השנה.** כל נדר שאני עתיד לידור והיה יודע בשעת התנאי דברים שהוא רגיל לידור בהן ועל דעת כן התנה ושוב שכח ממה שהתנה: **והשתא קא נדר אי זכור בשעת הנדר.** [שהתנה אבל לא ידע] שבשביל אותו נדר נמי התנה ואמר על דעת הראשונה אני נודר שלא יהא מקויס [6] כמו שהתניתי עליו נדריה ליה מישמא: **לא אמר.** בשעת הנדר על דעת הראשונה אני נודר שלא יהא מקויס עקריה לתנאיה וקייס לנדריה: **סבר למידרשיה בפירקא.** בדרשה הרוצה שלא יתקיימו נדריו: **א"ל רבא.** סתמה תנא דמתניתין כדי שלא ילמדו ממנה שלא ינהגו קלות ראש בנדרים: **פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר בן יעקב.** בהא דסברי דלא הוי נדרי זרוזין:

הרי

ובלבד שלא יהא זכור בשעת הנדר אי זכור בשעת הנדר רבא אמר לעולם כראמרינן מעיקרא הכא במאי עסקינן כגון שהתנה בראש השנה ולא ידע במה התנה והשתא קא נדר אי זכור בשעת הנדר ואמר על דעת הראשונה אני נודר נדריה ליה ביה ממשא לא אמר על דעת הראשונה אני נודר עקריה לתנאיה וקיים לנדריה רב הונא בר חיננא סבר למידרשיה בפירקא אמר ליה רבא תנא קא מסתים לה סתומי כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים ואת דרשת ליה בפירקא [8]איבעיא להו פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר בן יעקב או לא ואת"ל פליגי הלכתא כותיה או לא ת"ש דתנן האומר לחבירו קונם

ובלבד שלא יהא זכור בשעת הנדר ומש"ה בטל שכבר התנה שאם ישכח וידור יבטל מנאי זה את נדרו: **רבא אמר כגון שהתנה בראש השנה ולא ידע ממה התנה.** רבא לא אתי לאפלוגי עליה דאביי דמודה הוא דכל שאינו זוכר תנאו הנדר בטל אלא דלא ניחא ליה לשנויי לישנא דמתניתין ומש"ה קאמר לעולם שיהיה זכור קתני והכי קתני הרוצה לבטל נדרו יעמוד בר"ה ויאמר וכו'. ובכי האי גוונא איכא תרי דיני דאי אינו זכור תנאו כלל בשעת נדרו הרי הנדר בטל אבל אם הוא זוכר קנת תנאו אבל לא לגמרי כגון שהתנה בר"ה ולא ידע ממה התנה כלומר שהתנה על דבר מיוחד ואינו זוכר אם על פת או על יין וכיוצא בהן אבל זוכר הוא שהתנה בכי האי גוונא אי אמר על דעת ראשונה אני עושה כלומר שאם מתחלה התניתי על נדר זה שיבטל גם עכשיו אני רוצה שיהא בטל וזכר אחר כך שעל דבר זה שנדר עכשיו התנה בתחלה לבטל נדריה לא אית ביה ממשא לא אמר על דעת ראשונה אני בטליה לתנאיה וקיימיה לנדריה דכיון דהיה זכור בשעת הנדר שהתנה ולא ידע ממה התנה אם דעתו היה שיתקיים תנאו לא היה לו לידור סתם כי היכי דלא לעקריה ומתניתין דקתני ובלבד שיהא זכור הכי קתני ובלבד שיהא זכור בפיו בשעת הנדר: **ולענין הלכה קיי"ל כרבא.** הלכך נקטינן דכל שהתנה מתחלה כל נדר וכו' ובשעת נדרו שכח תנאו נדרו בטל אבל התנה על דבר מיוחד ובשעת נדרו זוכר שהתנה אבל אינו יודע על מה התנה כל שלא אמר על דעת ראשונה אני עושה אע"פ שנזכר אח"כ שעל אותו דבר שנדר עכשיו התנה מתחלה לבטלו עקריה לתנאיה וקיימיה לנדריה שכיון שהיה זכור קנת היה לו להתנות ולומר שעל דעת ראשונה הוא עושה וכן פסק הר"ס בסוז"ל בפ' שני מהל' נדרים (הל' ה). ונראה שמה שאומרים קנת קהלות ביה"כ כל נדרי ואסרי וכו' לדבר זה הם מתכוונים לבטל נדרים שידרו לאחר מכן אלא שלאומה משום שנראה מלאומה שהם מתירין נדרים שעברו וזה אין לו ענין אלא לנדרים הבאים לאחר מכן אלא שרבינו יעקב ז"ל היה מתקן הלשון כדי שיהא משמעותו להבא לומר כל נדרי ואסרי ואסרי די אסרנא ודי חרמנא כולו קמוץ כדי שיהא נראה להבא ואין ראוי לומר כן כדי שלא יקלו ראשם בנדרים דהא תנא מסתם לה סתומי. וכתב הרמב"ם ז"ל בפ' הנזכר [ה"ו] שיש מן הגאונים שאומרים שאין מנאי קודם מבטל מה שאסר עצמו לאחר מכן אלא בנדרים אבל לא בשבועות ויש מהם מי שאומר שהשבועות והנדרים שוין הם לדין זה. ומיהו אמרו בתוספות דווקא בשבועות ונדרים שנשבע ונדר לעצמו אבל מי שהשביעו חברו או שהדירו אין ביטול זה מועיל לו כלום שעל דעת חברו הוא נשבע ונודר וכמו שמבטל תנאו לגמרי דמי להא דאסקינן דלא משתבע אדעתא דנפשיה אלא על דעת משביעו וכדאמרינן בשמעתא דנדרי הבאי [לקמן כה.]: **איבעיא להו פליגי רבנן עליה דר' אליעזר בן יעקב או לא פליגי.** דאיכא לספוקי בהכי משום דדלמא עד כאן לא קאמרי רבנן בנדרי זרוזין הוו אלא במוכר ולוקח שאין פיהם ולבם שוים אלא מתחלה היו רוצים בשלשה דינרין אבל למדיר חבירו שיאכל אצלו איכא למימר שבדווקא הוא מדירו:

קונם

דבריו סותרין זה את זה אם זה אם הוא הוא רוצה לקיים תנאו אמה הוא נודר הלכך אבל שכח לא ואין סברא לומר דרבא הוא עיקר ומה שאומר על דעת הראשונה אני עושה דבריו בטלין אבל כשהוא זוכר מקצת אאשר שהוא נודר על דעת ראשונה שמא ימצא שלא התנה על נדר זה ומתני' לרבא הכי מיפרשא הרוצה שלא יתקיימו נדריו בל כל השנה עומד בר"ה ואמר כל נדרים שאדור בשנה זו יהיו בטלים בין שישכח התנאי לגמרי בין שישכח מקצתו ובלבד שיהיה לו זוכר לתנאו בשעת הראשונה: **סבר למידרשה בפירקא.** הא דאמרי היכא דשכח כל תנאו אבל אני לפרש דהך דרכא בעי למדרש דאתא לא שייך למימר תנא קא מסתים סתומי דרבא אינו צריך להגיה המשנה ועוד דלא שייך למימר בהך דרבא שלא ינהגו קלות ראש בנדרים דמילתא דרבא לא שכיח שיהיה דבר זכור מקצת ומקצת מקצת ועוד הא קאמר בהדיא בשעת נדרו על דעת ראשונה הוא עושה ולא אתי לזלזולי בנדרים אחרים: **תנא קא מסתים לה סתומי.** דקתני ובלבד שיהא זכור דצריך להגיה ובלבד שלא יהא זכור אבל הא לא הוי מסתם סתומי מה שדבא דרוקא שלא יתקיימו נדריו דכיון דאי אפשר לפרש המשנה אם לא שתגיהנה כך הכי היא כמפורשת: **פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר בן יעקב.** דדווקא במקח וממכר שייך למימר נדרי זרוזין: **הלכתא כותיה** [8]**או לית הלכתא כוותיה.** תע"ג דאמרינן בפרק הנא על יצמתו (יבמות ס.) דמשנת רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי אבל דלמא הכא מסתבר טעמייהו דרבנן:

[6] ג"מ ד' במה, [7] ע"ש,
[8] [טעות הדפוס],

גליון הש"ס

גמ' איבעיא להו פליגי רבנן. כעין זה בב"מ דף כד ע"א:

מוסף רש"י

עקריה לתנאיה. דאי לא עקריה לתנאה ליה למידר (ראמ"ה בשמו).

פירוש הרא"ש

נדרי זרוזין הוו. דלא תימא במקח וממכר מקרו נדרי זרוזין שכך דרך התגרין לנדור אבל בדבר מועט כזה שאדם מזמין את חבירו אין דרך לידור כדי לזרז: **ויעבור בר"ה.** דבר מסויים נקט תחלת השנה וכ"ה בכל עת שיולה ולכל זמן שיקבע: **עקריה לתנאיה וקיימיה לנדריה.** שאם אין בדעתו שיהא נדרו קיים למה הוא נודר: **תני ובלבד שלא יהא זכור את הנדר.** וכיון שאינו זכור למנאו במקח תנאו קיים ונדרו בטל: **רבא אמר לעולם כראמרן מעיקרא.** רבא אית ליה שפיר הך דאמרי' [דאי] אין זכור למנאו בשעת הנדר שתנאו קיים ונדרו בטל דליכא דעתא לפלוגי בהא אלא שנדחק רבא לקיים לשון המשנה: **בגון שהתנה בר"ה.** שיהיו מקצת נדרים שידור בזאת השנה בטלים: **ולא ידע ממאי התנה.** על מי זה נדר התנה לבטל אמילת בשר או אמיית יין או מדברים שבינו לבין חבירו או מדברים של עצמו ובקי נדר ואמר על דעת הראשונ' אני עושה שאם אהיה זכור על מה שהתניתי אלך אחר התנאי ושוב נזכר שלבדר זה התנה הרוח נדרא לא אית ביה ממשא והכי קאמר מתני' ובלבד שיהא זכור [פי' כשנכתב] מקצת תנאו אז צריך שיחיה תנאו בפיו ואמר על דעת הראשונה אני עושה בטליה לתנאיה וקיימיה לנדריה כי [הוא] שזכור לתנאו בטליה לתנאיה וקיימיה לנדריה אבל אם היה זכור אבל אפי' אמר על דעת הראשונה אני עושה בטליה לתנאיה וקיימיה לנדריה כי

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הרי זה יכול. המודר להתיר נדרו בעצמו אלא ע"פ חכם שיכול לומר לו המודר כלום אמרת ליתן לבני כך וכך אלא בשביל כבודי: **זהו כבודי.** יותר שלא אקבל אפילו צריך וכבר הותר הנדר: **מני אי רבי אליעזר בן יעקב.** אע"ג דלא אמר זהו כבודי יותר בטל דנדרי זירוזין הוא: **אלא לאו רבנן היא.** דסברי דלא הוי נדרי זירוזין וש"מ פליגי: **לעולם רבי אליעזר בן יעקב היא.** הא מתני': **ומודה ר' אליעזר בן יעקב בהאי דנדר הוי.** ולא זירוזין דוקא משום נדר ממש קא"ל דאמר ליה לאו כלבא אנא כו': **ואכ"א אף זה.** נודר יכול להתיר (ג) שיכול לומר לו הריני מחזיק לך טובה כאילו התקבלתי ממך לפיכך אינו נדר: **אי ר"א בן יעקב נדרי זירוזין הוו.** שמזרזו ומדירו כדי שיתן לו כך וכך אע"ג דלא אמר התקבלתי הוי בטל דנדרי זירוזין הוו: **אלא לאו רבנן היא.** דסברי דלא הוו נדרי זירוזין אלמא פליגי: **לעולם ר"א בן יעקב היא.** הא מתני': **ומודה.** דהאי לא הוה נדרי זירוזין אלא נדר ממש ולהכי אי אמר התקבלתי לא הוי נדר: **משום דאמר ליה לאו מלכא הוי:** מני אי ר"א בן יעקב נדרי זירוזין הוו. המדיר חברו שיאכל עמו ואפי' לא חלה מותר: **אלא לאו רבנן היא.** ופליגי דלא הוו נדרי זירוזין: **לעולם ר"א בן יעקב היא.** ומודה דלאו נדרי זירוזין הוו: **מי סברת דאדריה מזמנא.** דהיינו נדרי זירוזין: **לא זמינא הוא דאדריה למזמנא דאמר ליה מזמנא לי בהדך אמר ליה אין נדר וחלה הוא.** המזומן הא לא חלה הוי נדר גמור: **יפר בן.** על אותו שאמר במשנה אמר ר"א בן יעקב האומר לחבירו קונם שאיני נהנה לך כו': **והלה הקפיד כנגדו.** אף על גב שפירש לו הכל ואע"פ שהקפיד כנגדו אף אלו נדרי זירוזין ומותר: **ולא הודו לו חכמים.** שיהא נדרי זירוזין: **קונם שאני נהנה לך.** קונם מה שאני נהנה מעצלך: **אלא מפני כבודי.** שאתכבד על ידך בפני הבריות שיראו שאני משוב בעיניך שאתה רוצה ליתן לי מתנה זהו כבודי שאתכבד יותר כשיראו שאתה רוצה ליתן ואני איני רוצה לקבל: ואמרינן בירושלמי[1] דרבי מאיר דפליג באידך ברייתא דמייתינן בסמוך פליג נמי בהא ומפרש התם במאי פליגי דגרסינן א"ר זעירא בסתם חלוקים מה אנן קיימין אם כשזה אומר מפני כבודי וזה אומר מפני כבודי שאומר כלום אמרת אלא מפני כבודי מדיר חולק עליו ואומר לו לא כי אלא לכבודי נתכוונתי כדי שאתכבד שתקבל מתנה ממני דברי הכל אסור אם כשזה אומר מפני (ד) כבודך וזה אומר מפני כבודי דב"ש לא פליגי דשרי כיון קיימים בסתם ר"מ אומר סתם כמי שזה אומר מפני כבודי וזה אומר מפני כבודי ורבנן אמרין סתמן כמי שזה אומר מפני כבודי וזה אומר מפני כבודך: **לא ר"א בן יעקב היא.** אף ר"א בן יעקב היא: **משום דא"ל לאו מלכא אנא וכו'.** והכא הוא דשייך למימר הכי מפני שהמזומן אוסר על עצמו נכסי המזומן ומש"ה איכא למימר דדוקא קאמר שאינו רוצה ליהנות ממנו אלא א"כ יקבל הוא ממנו ג"כ הנאה זו דכור א' של חטים וכו' דלאו כלבא הוא אבל במתני' היכי שייך למימר הכי והא המזומן אינו אוסר עליו נכסי המזומן דאדריה נכסיו הוא אוסר למזומן אם לא יקבל ממנו גם עכשיו הנאה זו. ואחריס אומרים דמשום דהכא בעי למיתן ליה מתנה מרובה משמע דעבד ליה אידך נייח נפשיה דאי לא לא הוה יהיב ליה הך מתנה הלכך שייך למימר לאו כלבא אנא אבל במתני' לא מוכח הכי דעביד איניש להאכיל את חבירו אלא אף על גב דחבריה לא יהיב ליה מעיקרא מידי: **הריני לאיזו שתקבלני.** מפרש בפרק מי שאחזו (גיטין דף עד:) דהיינו טעמא משום דלהרווחה דידיה איכוון והא לא אצטריך. ודוקא כשהבנים סמוכים על שולחנו דבכי האי גוונא שייך למימר דלהרווחה דידיה איכוון שלא יצטרך להוציא משלו לצרכן והא לא אצטריך וכבי האי הוא יכול לומר כן אבל אין הבנים סמוכים על שולחן אביהם הוי איפכא דלהרווחה דידהו קמכוון וכל שאמרו הם הרינו כאילו התקבלנו התירו הנדר ואילו אמר אתם כן אין בדבריו כלום. וכתב הרשב"א ז"ל דדוקא בקיום מעשה שייך למימר הריני כאילו התקבלתי דכיון שאפי' היה מקבל ממנו היה יכול להחזיר לו אף מעכשיו יכול לומר הריני כאילו התקבלתי והחזרתיך דאפוכי מטרלאתא למה לי אבל בבטול מעשה כגון שאמר נכסי אסורין עליך אם תלך למקום פלוני לא שייך למימר הכי לומר לו הרי הוא כאילו לא הלכת שם"א. ואיכא מאן דפליג שאפילו בענין זה יכול לומר כן שאומו תנאי עצמו לא אמרו מתחלה אלא להשלים רצונו שהיה רוצה שלא ילך ועכשיו כיון שאינו חושש אם ילך אם לא ילך כבר נשלם רצונו: **מי סברת דאדריה מזמנא לזמינא זמינא אדריה למזמנא.** כלומר לאו כדס"ד שהמזמן הדיר למזומן דאי הכי אפי' בלא אונס שרי דנדרי זרוזין הוי אלא זמינא אדריה למזמנא כלומר לבקשת המזומן נדר המזומן דא"ל לא תזמיניני לי לא תזמיניני לסעודתך א"ל אין כלומר כן אזמינך נדר זה עליך כלומר אסור נכסיך או נכסי על עצמך אם לא תעשה כן ונדר המזומן וחלה הוא וכו' הלכך טעמא דחלה הוא הא לאו הכי נדרא הוי דליכא למימר לזרוזיה איכוון שהרי לא היה צריך לזרז אותו דאדריה הוא בקש ממנו שיזמינו: **יפר ע"כ אר"א בן יעקב.** האי דאמר יפר ע"כ משום דהכא אע"ג דשייך למימר לאו כלבא אנא שהרי הוא אוסר הנאת המזומן על עצמו אם לא ירצה לקבל ממנו הנאה זו ומש"ה איכא למימר דבדוקא נדר אפילו הכי א"ר אליעזר בן יעקב דנדרי זרוזין הן. ולפי פי' זה חזינן השתא דמאי דתחינן לעיל דאפילו ראב"י מודה כל היכא דאיכא למימר לאו כלבא אנא דמוקי בעלמא היא ולאו קושטא דמלתא. ולאידך פירושא דכתבינן לעיל דטעמא דלאו כלבא אנא משום דמפלגינן בין מתנה מרובה למתנה מועטת האי יפר ע"כ דאמרינן הכא לאו משום דלא חיישינן לטעמא דלאו כלבא אנא דהא כיון דמתנה מועטת היא לא שייך למימר הכי אלא האי יפר על כן דקאמר משום דסד"א כיון דמייחד ואמר פת חמה וכוס של חמין דווקא נדר ולא לזרוז בעלמא קמ"ל דאף אלו נדרי זרוזין ולפי פי' זה אכתי קיימינן במאי דאמרינן מעיקרא דכל היכא דאיכא למימר לאו כלבא אנא דהיינו במתנה מרובה אפי' ר"א בן יעקב מודה. ודחינן לא בבתרייתא כלומר בבתרייתא הוא דפליגי רבנן אבל בקמייתא לא. ואיכא נסחי דגרסי ושמע מינה פליגי רבנן עליה שמע מינה:

ת"ש

---

[1] אקונם שאיני נהנה לך אם אי אתה נוטל לבנך כור של חיטין ושתי חביות של יין הרי זה יכול להתיר את נדרו שלא על פי חכם שיכול לומר לו כלום אמרת אלא בשביל כבודי זה הוא כבודי טעמא דאמר זה הוא כבודי הא לאו הכי נדר הוא מני אי רבי אליעזר בן יעקב נדרי זירוזין הוי אלא [2] שמע מינה פליגי רבנן עליה לעולם רבי אליעזר בן יעקב היא ומודה רבי אליעזר בן יעקב בהאי דנדרא הוי דאמר ליה לא כלבא אנא דמיתהנינא מינך ולא מיתהנית מינאי ת"ש [3] האומר לחבירו קונם שאתה נהנית לי אם אי אתה נותן לבני כור של חיטין ושתי חביות של יין ר' מאיר אומר [4] עד שיתן וחכ"א [5] אף זה יכול להתיר את נדרו שלא על פי חכם שיכול לומר הריני כאילו התקבלתי טעמא דאמר הריני כאילו התקבלתי הא לאו הכי נדר הוא מני אי ר' אליעזר בן יעקב נדרי זירוזין הוי אלא לאו רבנן ופליגי לא לעולם רבי אליעזר בן יעקב ומודה רבי אליעזר בהאי דנדרא הוי משום דאמר ליה לאו מלכא אנא דמהנינא לך ואת לא מהנית לי אמר ליה מר קשישא [6] בריה דרב חסדא לרב אשי [7] ת"ש [8] נדרי אונסין הדירו חבירו שיאכל אצלו וחלה הוא או חלה בנו או שעכבו נהר הא לאו הכי נדר הוא מני [9] אי רבי אליעזר בן יעקב זירוזין הוי אלא לאו רבנן ופליגי לעולם ר"א בן יעקב ומי סברת דאדריה מזמנא לזמינא לא [10] דזמינא אדריה למזמנא דאמר ליה מזמנת לי לסעודתיך א"ל אין נדר זה עליך ונדר וחלה הוא או שחלה בנו או שעכבו נהר הרי אלו נדרי אונסין ת"ש יתר על כן [11] אמר ר"א בן יעקב האומר לחבירו קונם שאני נהנה לך אם אי אתה מתארח אצלי ותאכל עמי פת חמה ותשתה עמי כוס חמין והלה הקפיד כנגדו [12] אף אלו נדרי זירוזין ולא הודו לו חכמים מאי לא הודו לו חכמים לאו דאפילו לא אצטריך וכבי האי הוא יכול לומר כן אבל אין הבנים סמוכים על שולחן אביהם הוי איפכא דלהרווחה דידהו קמכוון וכל שאמרו הם הרינו כאילו התקבלנו התירו הנדר ואילו אמר אתם כן אין בדבריו כלום. וכתב הרשב"א ז"ל דדוקא בקיום מעשה שייך למימר הריני כאילו התקבלתי דכיון שאפי' היה מקבל ממנו היה יכול להחזיר לו אף מעכשיו יכול לומר הריני כאילו התקבלתי והחזרתיך דאפוכי מטרלאתא למה לי אבל בבטול מעשה כגון שאמר נכסי אסורין עליך אם תלך למקום פלוני לא שייך למימר הכי לומר לו הרי הוא כאילו לא הלכת שם"א. ואיכא מאן דפליג בענין זה יכול לומר כן שאומו תנאי עצמו לא אמרו מתחלה אלא להשלים רצונו שהיה רוצה שלא ילך ועכשיו כיון שאינו חושש אם ילך אם לא ילך כבר נשלם רצונו: **מי סברת דאדריה מזמנא לזמינא זמינא אדריה למזמנא.** כלומר לאו כדס"ד שהמזמן הדיר למזומן דאי הכי אפי' בלא אונס שרי דנדרי זרוזין הוי אלא זמינא אדריה למזמנא כלומר לבקשת המזומן נדר המזומן דא"ל לא תזמיניני לי לא תזמיניני לסעודתך א"ל אין כלומר כן אזמינך נדר זה עליך כלומר אסור נכסיך או נכסי על עצמך אם לא תעשה כן ונדר המזומן וחלה הוא וכו' הלכך טעמא דחלה הוא הא לאו הכי נדרא הוי דליכא למימר לזרוזיה איכוון שהרי לא היה צריך לזרז אותו דאדריה הוא בקש ממנו שיזמינו: **יפר ע"כ אר"א בן יעקב.** האי דאמר יפר ע"כ משום דהכא אע"ג דשייך למימר לאו כלבא אנא שהרי הוא אוסר הנאת המזומן על עצמו אם לא ירצה לקבל ממנו הנאה זו ומש"ה איכא למימר דבדוקא נדר אפילו הכי א"ר אליעזר בן יעקב דנדרי זרוזין הן. ולפי פי' זה חזינן השתא דמאי דתחינן לעיל דאפילו ראב"י מודה כל היכא דאיכא למימר לאו כלבא אנא דמוקי בעלמא היא ולאו קושטא דמלתא. ולאידך פירושא דכתבינן לעיל דטעמא דלאו כלבא אנא משום דמפלגינן בין מתנה מרובה למתנה מועטת האי יפר ע"כ דאמרינן הכא לאו משום דלא חיישינן לטעמא דלאו כלבא אנא דהא כיון דמתנה מועטת היא לא שייך למימר הכי אלא האי יפר על כן דקאמר משום דסד"א כיון דמייחד ואמר פת חמה וכוס של חמין דווקא נדר ולא לזרוז בעלמא קמ"ל דאף אלו נדרי זרוזין ולפי פי' זה אכתי קיימינן במאי דאמרינן מעיקרא דכל היכא דאיכא למימר לאו כלבא אנא דהיינו במתנה מרובה אפי' ר"א בן יעקב מודה. ודחינן לא בבתרייתא כלומר בבתרייתא הוא דפליגי רבנן אבל בקמייתא לא. ואיכא נסחי דגרסי ושמע מינה פליגי רבנן עליה שמע מינה:

מסורת הש"ס

(א) לקמן סג.; ב) ג"ז שם גיטין עד:; ג) [עי' רש"י כתובות פט: ותוס' ב"ב ז: ד"ה מכו], ד) לקמן מז., ה) [תוספתא פ"ב ע"ש], ו) [פ"מ ה"ז],

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלא לאו רבנן שמע מינה פליגי: (ב) שם ר' מאיר אומר אסור עד שיתן: (ג) רש"י ד"ה וחכמים אומרים אף זה נודר יכול להתיר נדרו בעצמו שיכול לומר: (ד) בר"ג ד"ה כלום וכו' אסור אם כשזה אמר מפני כבודי וזה אומר מפני כבודך דב"ש:

גליון הש"ם

גמ' אי רבי אליעזר בן יעקב זירוזין הוי. קשה לי דלעמא מיירי במעמיד דבריו עיין בר"ן לעיל דף כא ע"א וע"ש:

פירוש הרא"ש

אם אין אתה בא ונוטל לבנך וכו'. דרך כבוד הוא שיקבל מתנה לבניו ולא לעצמו: **שלא ע"פ חכם.** ואין צריך שאלה אע"פ שכל פתח ותרטיה עוקר הנדר מעיקרו ואעפ"כ צריך שאלה לחכם אי פתחא מוכחת טפי: **והו כבודי.** לשון אמנות: **משום דא"ל לאו כלבא אנא.** וכיון שיש טעם לדבר אמרינן דלנדר איכוון: **דמתהנינא ממך.** דכיון שהוא רוצה שיקבל ממנו מתנה מרובה מסתמא גם הוא נהנה ממנו הרבה: **לאו מלכא אנא.** ומסתמא ההנאה הרבה מאחר שמובטח ממנו מתנה מרובה: **זמינא הוא דאדריה למזמנא.** המזומן ביקש למזמן שיזמינו לסעודתו ואע"ל אין נדר זה עליך דאזמנת ואע"ל המזומן למזמן מודרני מנכסיך אם לא אוכל אלא כי לזו לאזמינו גם לסעודה אחרת והוא אפך יותר לאכול עם זה האוס וכבה"ג לא הוי נדרי זרוזין אלא לנדר גמור מתחוטו שיהיה: **מאי לאו אפי' בקמייתא [לא בבתרייתא].** אבל מהך ליכא למפשט דפליגי דשאני הכא כיון שאמר שאני נהנה לך בהאי פליגי רבנן משום דא"ל לאו כלבא אנא כו': **הלכה כראב"י.** ומסתמא אמתני' קאי אלמא פליגי והלכתא כותיה:

מוסף רש"י

זהו כבודי. אלא אטול ממך (לקמן סג:). **קונם** שאתה נהנה לי. קונם תהא עליך כל הנאה שתהנה ממני (גיטין עד:). אף זה. אם רצה המודר יכול להתירו מאליו בלא שאלת חתרת חכם, ואומר לו הריני כאילו התקבלתי מה (שם) ויאמר לו המדיר הריני כאילו נתקבלתי מה שבקשתי ממך (לקמן סג:). מר קשישא. שני בנים היו לרב חסדא ושם שניהם שוין אלא שהגדול קורין לו מר קשישא והצעיר קורין לו מר יונקא (כתובות פט:). **וחלה הוא.** המדיר (לקמן כז.).

תוספות

מי סברת דאדריה מזמנא לזמינא לא זמינא אדריה למזמנא אמר ליה מזמנא לי אמר ליה אין. פירוש כן אני רוצה לזמן אותך ואל"ל זמינא למזמנא דור עליך שאתה מזמן לי ונדר פירוש נדר מזמנא ואמר קונם פירות עלי אם אין אני מזמן אותך ולא הוי נדרי זירוזין משום דדוקא היכא שהמזומן מסרב ומזמן מפליגי בו ומזרזו לאכול משלו התם שייך נדרי זירוזין אבל כאן אין צריך לזרז המזומן לאכול שהרי אדרבה המזומן מבקש מן המזמן שידור על כך שיזמינהו: **יתר על כן אמר** ר' אליעזר ב"י ואוכל עמו **פת חמה.** וא"ת מאי יתר על כן י"ל דהכי קאמר אע"ג דשייך לומר לאו כלבא אנא וא"ת אהאמר לעיל דלא הוי זירוזין היכא דשייך לומר לאו כלבא אנא לכן נראה דאמר ליה קונם שאי אתה נהנה ממני לעולם אם אי אתה אוכל היום פת חמה והשתה לא שייך טעמא דלאו כלבא אנא ואשמעינן דאע"ג דפי' לו פת חמה וכוס של חמין דמקפיד הוא וסד"א דממכון לנדר אפ"ה שרי:

יז א ב מיי' פ"ח מהל' נדרים הל' יד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלב סעיף כ:

יח ג מיי' פ"ד מהלכות נדרים הלכה ח ופ"ג מהלכות שבועות הל' ג טוש"ע י"ד סימן רלב סעיף יב:

יט ד ה טוש"ע שם ס"ג:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות